

DROGETEN

ITURRI

Ermua eta Mallabiko aldizkaria. 285. zenbakia. 2020ko urtarrila

Daniel Txopitea,
arte modernoaren ikonoa

Txopitea
03

Daniel Txopitea, arte modernoaren euskal erreferentea

Bere jaiotza eta heriotzaren urteurrenak aitzakia hartuta, orriotan Daniel Txopitea artista plastiko ermuarraren figura eta legatu polifazetiko ezagutzeko aukera, alaba Ainizeren berbez lagunduta.

1 950ko otsailaren 24an Ermuko Kal-txangon jaio zen, 1791an eraiki eta oraindik lau hormak tente dituen izen bereko etxearen lehenengo solairuan. Auto-elkarrizketa baten argitzen duen bezala “ezin dut oroitzen josi, ze hiru urte egin aurretik nire familia Eibarrera aldatu zen”. Ainize alabari entzun izan diogun bezala “berak beti gogoratzen eta azpimarratzen zuen Ermuan jaio zela”. Bere testigantza ildotik jarraituz, “aitak oraindik irakurtzen ez zekiela, TBOak erosten zizkieten, marrazki eta biñetekin liluratuta, entretenituz”. Interesak bultzatuta, marrazkiok interpretatze alde-dera-edo, etxekoek gogoan dute Eibarrera joan orduko irakurtzen ikasia zuela; hitzak eta irudiak betirako izango zituen bidaia-lagun.

Jose Mari Txopitea armagin ermuarrak eta Honori Guinda, Casedako nafarrak izandako bi semeetatik zaharrena izan zen Daniel Jose. Eibarren San Agustin Pasealekuan bizi ziren eta etxetik gertu egin zituen oinarritzko ikasketak, San Andres ikaste-

txean. 13 urteko mutikotxo zela nabarmentzen hasi zen margolari bezala, aire librean pintatuz. Margotzea biziki maite zuen, baina ez egotean gertu bere formazio artistikoa bermatu ahal zuen eskolarik, bere kaxetara hasi zen ikertzen, ikasten, frogatzen... Autodidakta eta bilatzaile geldiezina, bere jarra kurioak hainbat arlotan murgiltzera bultzatu zuen: pintura izan bazen bere diziplina nagusia, literatura, argazkilaritza, diseinua eta eskultura ere landu zituen.

Etengabeko eboluzioan

19 urterekin Mutrikuko pintura lehiaketan saritua izan zen, hurrengo urteetan Zarautzkoan, Debakoan, Donostiako Zinemaldiko horma-irudienean..., kubismo eta espressionismoaren ildotik joanez hasierako bere margolanok. Geroago, Aita Barandiaranen idatzi etnografikoez interesatuta, euskal errito herrikoietan inspiratutako lanen zikloari emango dio hasiera. Giza irudia sartuko du, naturara gerturatuko da, errealismo sozialera egingo du jauzi... Azken etapan, bere hastapenetara begiratzuz,

Daniel Txopitea
Santa Barbarako
bere estudioan.

berriro itzuliko da geometriara, postkubismo baterantz bilakatuz bere obra.

Eibarko Pagei kalean tailerra partekatu zuen beste artista batzuekin. “Gorutz” taldea sortu zuen Fernando Beorlegi, Iñaki Larrañaga eta Mariano Plaza artistekin batera; euren obra ezagutzera emateaz gain, artea bultzatzeko eta plazaratzeko helburuarekin erakusketa ugari egin zituzten Euskal Herrian zehar. Bestalde, Debako Arte Eskolaren hastapenetan har-

tuko du parte, Jorge Oteiza lagunarekin ideiak eta proiektuak partekatuz. Hitzaldiak ere emango ditu Agustin Ibarrola, Jose Luis Merino eta Juan San Martinek batera.

1976an Begoña Cendoya eibartarrarekin ezkondu eta Zarautzera bizi izatera joango da bikotea; urte betera Ainize alaba bakarria etorriko da eurenera. Mendizabal baserrian jartzen du Danielek bere pintura estudioa, espazioa Karlos Argiñano lagun sukaldariare-

hanigan's
Irish Tavern

Gosari, bazkari eta afariak eramateko prestatzen dugu

Astegunetan 7:00etatik zabalik
Asteburu eta jaiegunetan,
10:00etatik.

Komentukua z/g - 943030527

Plan B

Coffee Lounge Gin & Beer

Bitxi-denda Tailor peopioa Erloju-denda

Senén
1978

Diseinuak eta kalitateak
bereizten gaituzte

San Pelayo zeharbidea 4 ERMUA (48260) BIZKAIA
www.joyeriasenen.com - joyeriasenen@gmail.com

kin partekatuz. Oparoa, bariatua eta abangoardista izango da bere ibilbide artistikoa eta margotzeaz gain, estetika eta artean ikertzea izango du helmuga, arte-kritikari, arte-hizlari, kultur dinamizatzaile eta idazle izatearenaz konbinatuz. Gainera, lau urtez Donostiako Altxerri Galeriararen kudeaketaz ere arduratuko da.

Bere fazeta literarioak pare bat eleberri, poema ugari eta hainbat prentsa artikulua laga dizkigu. Erakusketak, oster, nonahi: lau euskal kapitaletan, Eibar, Gernika, Irun, Elgoibar, Mallorca, Kanariak, Bartzelona, Italia, Ingalaterra, Frantzia, Alemania, Txekoslovakia, Estatu Batuak, Polonian... Ermuan, Txantxiku tabernan 1975ean egin zuen hartan, lanak zintzilikatu zituen herriko beste margolari batzuekin batera, besteak beste, Jose Felix Igartua eta Iñaki Mirandona-rekin.

Aitarenik zer gogoratzen duen galdetuta, alaba Aini-zek diosku "17 urte nituen hil zenean eta lagunarte ederra genuen; nire aita izan arren, laguna ere nuen. Elkar akonpainatzen genuen hainbat lekutara; kirola egiten nuenean, esaterako, etorri egiten zen, behatu egiten ninduen eta bere erara entrenatu. Ez

kirol aldetik, ez, baina bai kontseiluak emanez".

Bizirik oraindik

Azken boladan, Begoña amaren lekua hartuta, Aini-zek dihardu aitaren obra eza-gutzero ematen eta dokumental bat sortu du Danielen gaineko katalogo baten lagungarri (Interneten ikusgai). Berarentzat exijentea, baina aldi berean zirraragarria izaten ari da aitari berriz begiratzeko aukera hau, eta hunkitu egiten du ikusteak "ezagutu zutenek freskura handiarekin gogoratzen dutela, sarritan anekdotaren bat tarteko. Hil zela 23 urte datozen honetan, arreita deitzen dit jendearen gogorapen bi-ziak".

Daniel Txopiteak eten barik elikatu zituen bere jakingosea eta bide berriak jorratzeko bulkada, adierazpenaren arlo desberdinak garatuz. Pertsona bitalista, lagun-lagun, umore fineko eta gizatasun handiko, ezusteko minbizi laster baten ondorioz zendu zen Donostian, 1997ko urtarrilaren 27an, 47 urte bete aurretxoan. Bere errautsak lagun eta familia artean Kalamua mendian zabaldu ziren, Txopi-ren gurariari men eginez. Urtebetera, Jorge Oteizak bere ohorez eginiko "Txopitea eta Pakea" eskultura jarri zen Eibarren; ordu-

"Puerto de Motriko". Lan geometriko honekin, 1969an hiribildu horretako I Margoketa Lehiaketan hirugarren saria eskuratu zuen.

tik eibartar bikainak omentzeko sari bihurtuta, lanaren erreplika bat ematen zaie irabazleei.

Txopitearen sinadura darimate ehundik gorako artelane- eta ikusgai daude, besteak beste, Bilboko Arte Ederren Museoan eta Gasteizko Artiumen, Connecticuteko Hartford Fines Art Museoan eta baita Mallorca, Kanariak eta Bartzelonako zentro artistikoetan, bilduma partikularretan daudenak ahaztu gabe. Kale bistan lan bakarra

du: "Ziklope zelataria" eskultura, Zarautzko Nafarroa kalean. Hiri horrek 2012tik "Txopitea Beka" izeneko diru-saria banatzen du, edozein arte arlotan sormena suspertzeko asmoz.

Otsailaren 24an, arratsaldeko bostetan, 70 urte beteko dira Kaltxangon argia ikusi zuela bere garaiko artista euskaldun esanguratsuenetarikoa kontsideratua dagoena. Ermuarrontzat ez dago ohore handiagorik!

Estibalitz González

ITURGINTZA - GASA - BEROKUNTZA
PALACIOS SM
 EMPRESA INSTALATZAILE BAIMENDUA
 GREMIOEN KUDEAKETA
 ENERGIA BERRIZTAGARRIAK
 San Pelayo 26, behea · Ermua (Bizkaia)
info@palaciosfontaneria.com / www.palaciosfontaneria.com
660 72 95 03 · 659 75 74 59 · 943 53 92 23

Horacio Decoración
 VI Centenario 10 - Ermua
 943 03 15 80
www.dghoraciodecoracion.com
 TAPIERIA - ALTZARIAK - OSAGARRIAK

CITROËN
AUTOS AMEDI
 Zearreko buelta eraikina 3, L8 pab.
 Telefonoa 943 17 04 14

Ferretería
ANBOTO
Burdindegi
 Orain
KOTXEKO GILTZEN
KOPIAK ere
 egiten ditugu
 943 17 69 76
 607 33 11 77
 ZUBIAURRE, 25 ERMUA (BIZKAIA)
www.ferreteriaanboto.es

Desiak
 PSIKOLOGIA
 ONGIZATE PERTSONALEKO ZENTROA
Nahia Rojo Bustinduy
Psikologoa eta Sexologoa
 Hitzorduak: 688 85 18 95